

ADVIESMEMO ARCHEOLOGIE HOV N206 RIJNLANDROUTE EN DUINVALLEI, GEMEENTE KATWIJK

Inhoudsopgave

1	Inleiding	3
2	Tracédeel Duinvallei	4
3	Tracédeel RijnlandRoute	8
4	Conclusies en advies	13
5	Bronnen	13

1 Inleiding

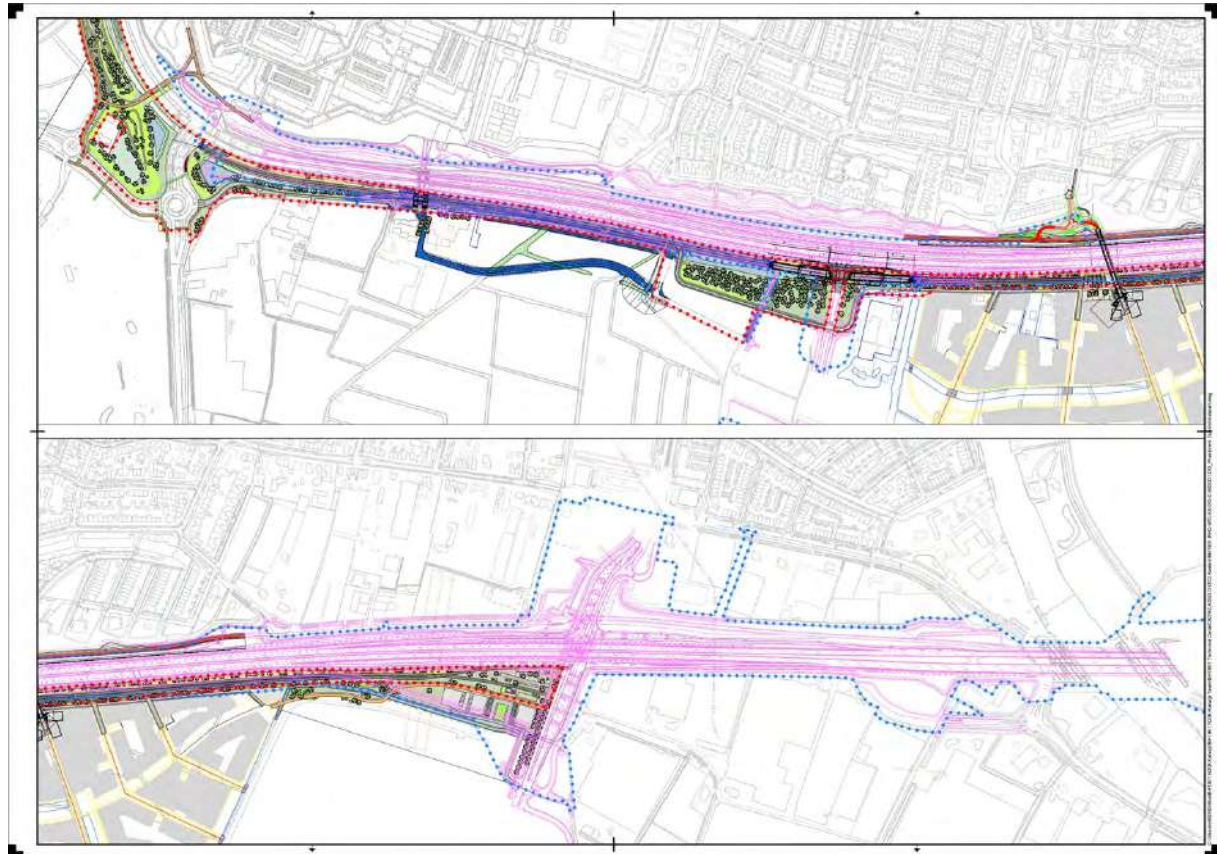
Langs de N206 in de gemeente Katwijk wordt een HOV-tracé gerealiseerd. Het tracé is in twee delen opgesplitst te weten een deel 'Duinvallei' (Figuur 1) en een deel 'RijnlandRoute' (figuur 2).

Initiatiefnemer heeft Crevasse Advies gevraagd in kaart te brengen of en waar er in het kader van deze ontwikkeling archeologische waarden worden bedreigd. In het plangebied heeft in de laatste decennia al uitvoerig archeologisch onderzoek plaatsgevonden. Denk daarbij aan onderzoek in het kader van de RijnlandRoute en – in tracédeel 'Duinvallei' – Katwijk Zanderij.

Figuur 1. Overzicht tekening HOV-tracédeel Duinvallei.

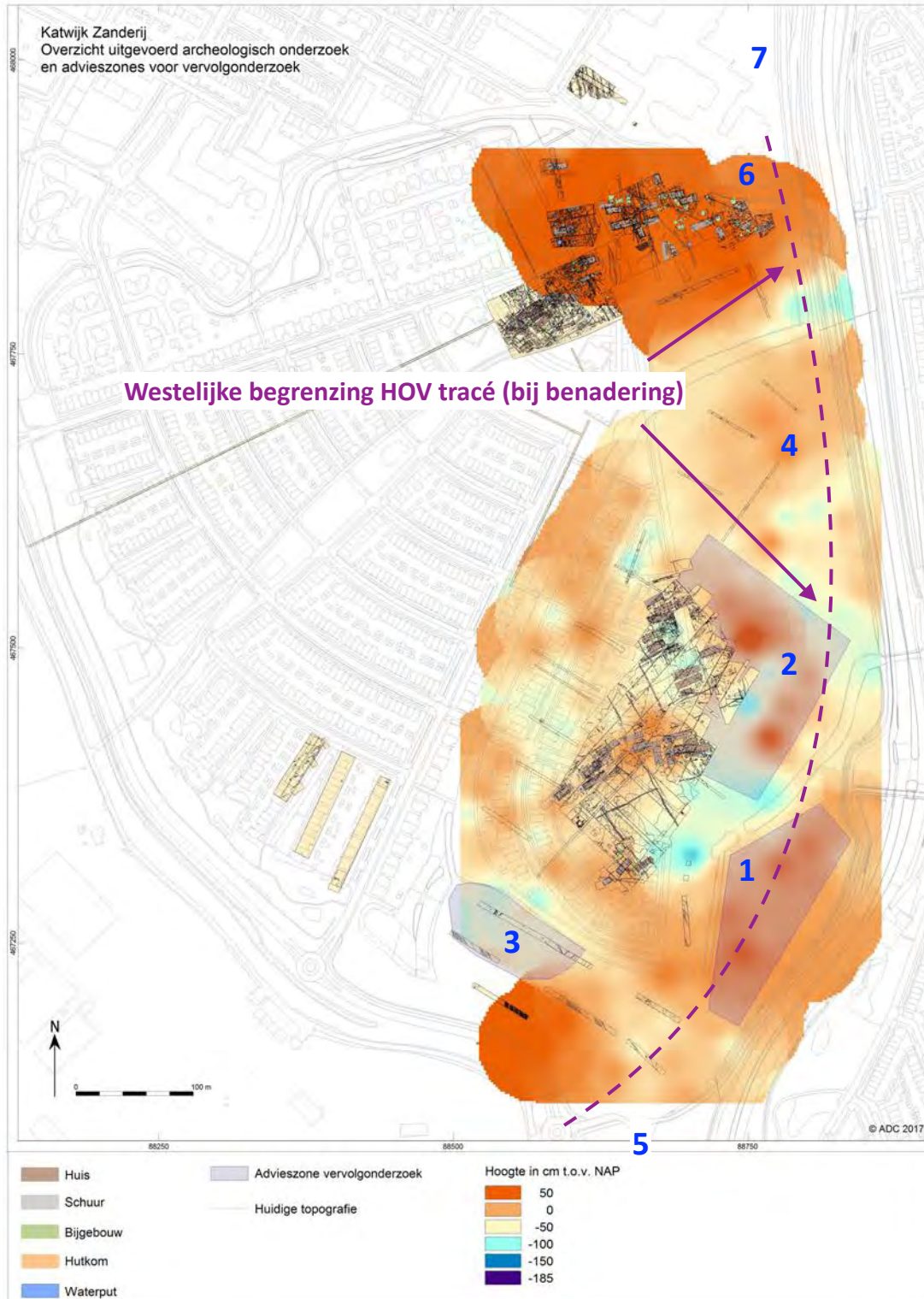
In dit document worden de beoogde bouw- en inrichtingsplannen vergeleken met beschikbare archeologische informatie, waaronder selectiebesluiten, onderzoeksrapporten en heersende planologische regimes. De exacte inrichting van de betreffende gebieden is nog niet bekend. Daarmee zijn ook de exacte bodemingrepen nog niet vastgelegd. Focus is daarom vooral op de ruimtelijke ligging van de HOV-plannen in relatie tot archeologie, niet de diepteligging.

Figuur 2. Overzicht tekening HOV-tracédeel RijnlandRoute.

2 Tracédeel Duinvallei

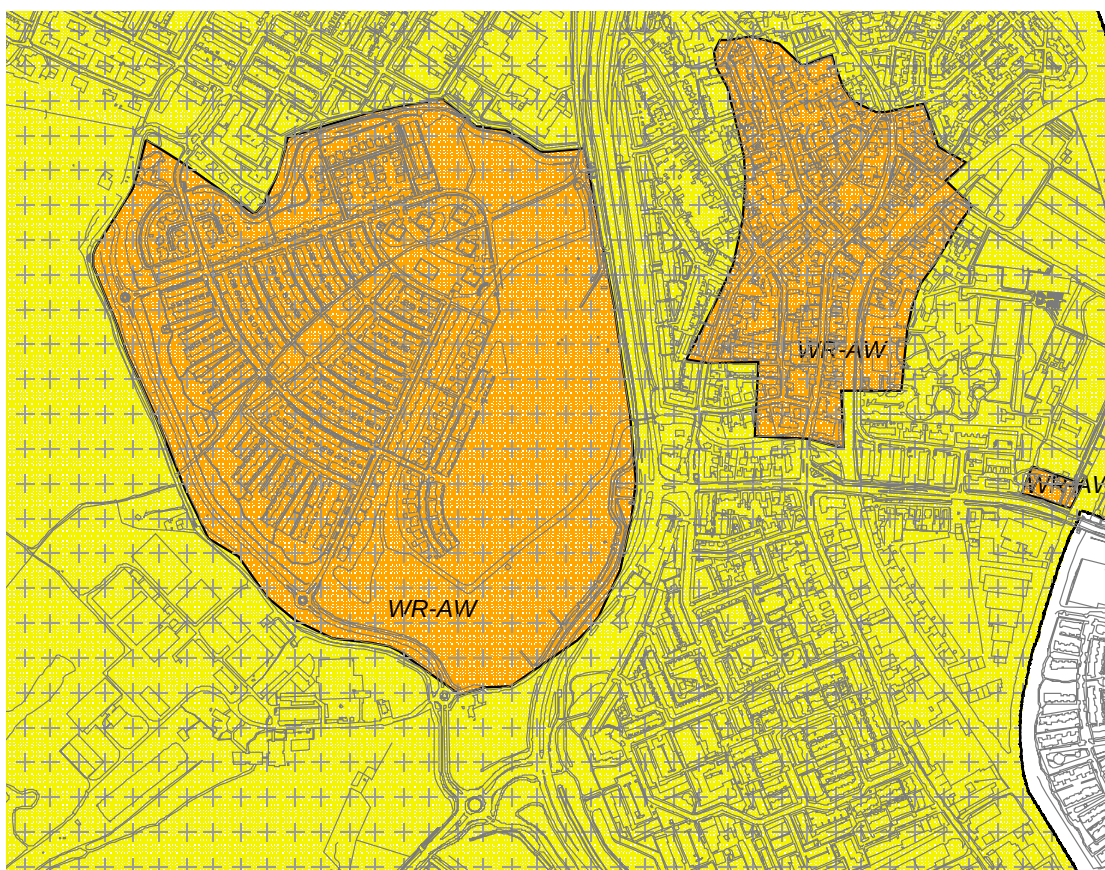
In 2017 is door ADC ArcheoProjecten een advieskaart opgesteld waarin een voorstel wordt gedaan over zones die – naar mening van ADC – vervolgonderzoek behoeven (figuur 3). Dit advies is niet gekoppeld aan toenmalige ruimtelijke plannen, doch louter op basis van de archeologische verwachting. Deze verwachting is gebaseerd op interpretatie van op dat moment beschikbare gegevens. ADC adviseert vervolgonderzoek voor drie terreinen/zones. In figuur 3 zijn deze genummerd van 1 tot 3. De gemeentelijk archeoloog van Katwijk, Drs. Peter van den Bos, heeft aangegeven dat er geen formeel selectiebesluit is. De status van het ADC - advies (vervolgonderzoek of niet) is dus die van selectieadvies. Er kunnen daarmee geen rechten worden ontleend aan de advieskaart. Recentelijk is een opgraving uitgevoerd aan de noordzijde van de Zanderij, eveneens door het ADC. De resultaten hiervan zijn nog niet beschikbaar. In figuur 3 is bij benadering de westelijke grens van het HOV - tracé weergegeven.

Figuur 3. Hoogtekaart met advieszones voor vervolgonderzoek. Nummers corresponderen met tekst. Naar ADC, 2017.

Een onderbouwing van de advieskaart (doorgaans is een dergelijke advieskaart onderdeel van een onderzoeksrapport dan wel adviesrapport) ontbreekt op moment van schrijven. Gezien de ervaring van het ADC in plangebied de Zanderij is te veronderstellen dat het advies gedegen onderbouwd zal zijn, gebaseerd op booronderzoeken van RAAP en BILAN, en ook diverse fasen van gravend onderzoek (Figuur 4). Wanneer uitgegaan wordt van een gelijkkluidend selectiebesluit van overheidswege is evident dat een deel van advieszone 1 gelegen is binnen het HOV - tracé. Advieszone 2 ligt (bij benadering) met een zeer klein deel binnen het HOV – tracé; advieszone 3 ligt daarbuiten. Vergelijking in GIS van de advieszones met de HOV-plannen zal uitwijzen hoe groot het oppervlak is waarvoor nader onderzoek noodzakelijk is. Het ligt voor de hand dat hier proefsleuvenonderzoek wordt uitgevoerd.

De zones 4 en 6 zullen, het ADC-advies volgend, naar verwachting worden vrijgegeven, vanwege een lage verwachting (geen advieszone ADC) respectievelijk een al uitgevoerde vlakdekkende opgraving. Zones 5 (zuidzijde) en 7 (noordzijde, Nieuwe Duinweg) zijn nog niet onderzocht.

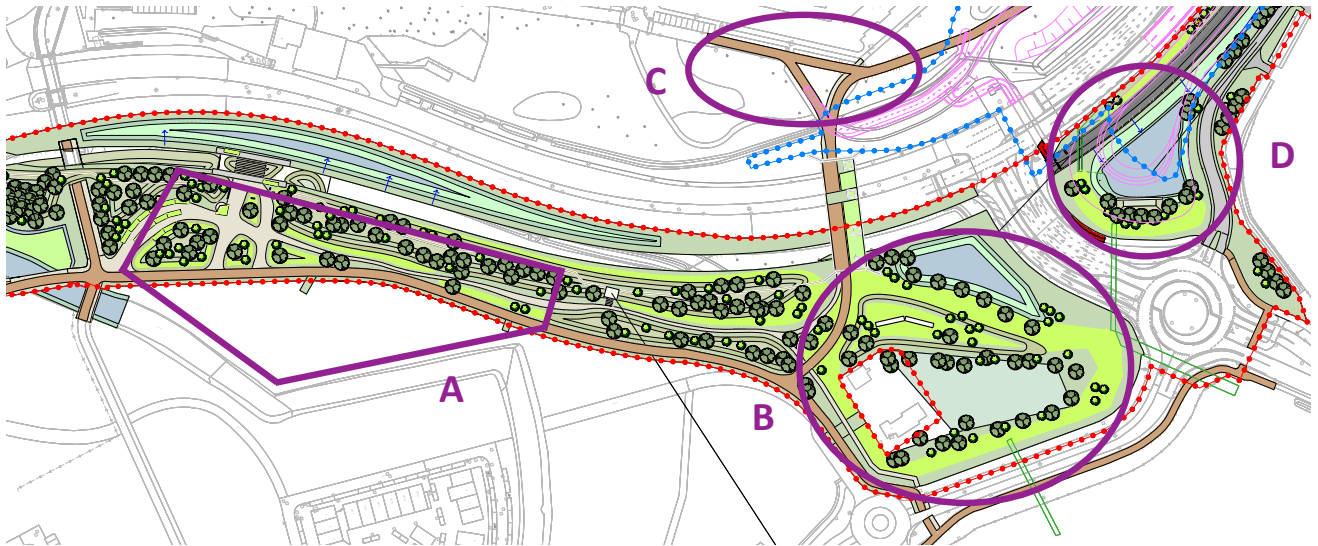

Figuur 4. Uitsnede uit de gemeentelijke archeologische bestemmingsplankaart uit 2009. Oranje: Archeologisch waardevol gebied. Geel: Gebied met middelhoge tot hoge archeologische verwachting.

Op de beleidsadvieskaart uit 2015 is De Zanderij als Archeologisch Monument weergegeven (AMK-terrein).

Figuur 5. Overzichtskartaal onderzoeken Zanderij tot 2010. Uit: Van der Velde, 2011.

Figuur 6. Zuidzijde tracédeel Duinvallei en uiterste noorden tracédeel RijnlandRoute. Letters corresponderen met tekst.

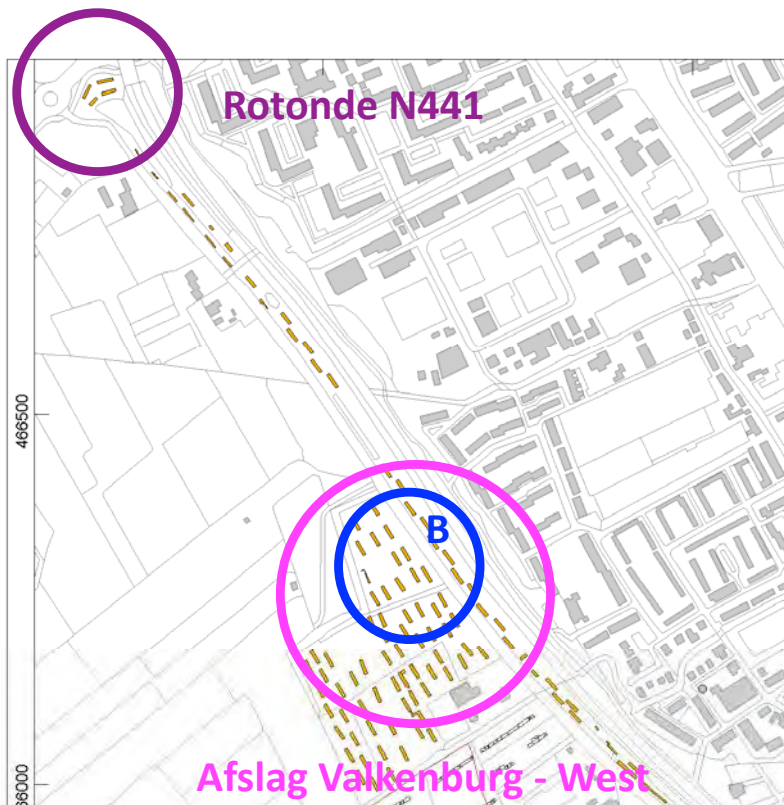
In figuur 5 is het HOV-ontwerp weergegeven voor de zuidzijde van het tracédeel Duinvallei en het uiterste noorden van het tracédeel RijnlandRoute. Met de letter A is de eerdergenoemde ADC-advieszone voor vervolgonderzoek weergegeven (zone 1 in figuur 4). Goed te zien is dat, ruimtelijk gezien, er archeologische waarden of tenminste een hoge verwachtingszone wordt bedreigd. Terreindeel B (in figuur 3 als zone 5 aangegeven) dient conform het paraplubestemmingsplan Archeologie te worden onderzocht (middelhoge tot hoge verwachting, figuur 4). Het ontwerp geeft hier 'groen' aan alsmede twee wadi's of vijvers. Ten behoeve van laatstgenoemde ingrepen zal onderzoek noodzakelijk zijn, waarbij een verkennend booronderzoek voor de hand ligt. Hiermee kan eenvoudig de intactheid van de bodem worden vastgesteld.

Aan de westzijde van het tracé (terreindeel C) is een fietstunnel onder de N206 voorzien. Vanaf maaiveld zal een hoogteverschil van 3,5 m worden gerealiseerd. Het betreffende deel ligt buiten de PIP grens. Het paraplu bestemmingsplan Archeologie uit 2009, is ook hier dus leidend (zie figuur 4): een middelhoge tot hoge archeologische verwachting.

3 Tracédeel RijnlandRoute

Terreindeel D (Ronde Aansluiting N441) in figuur 6 is onderzocht in het kader van de RijnlandRoute middels proefsleuven (figuur 7)¹. Het betreft hier de noordelijke punt van de door uitvoerder ADC onderscheiden Zone 1. Deze zone is door het provinciale bevoegde gezag archeologisch vrijgegeven.

¹ Loopik, 2021.

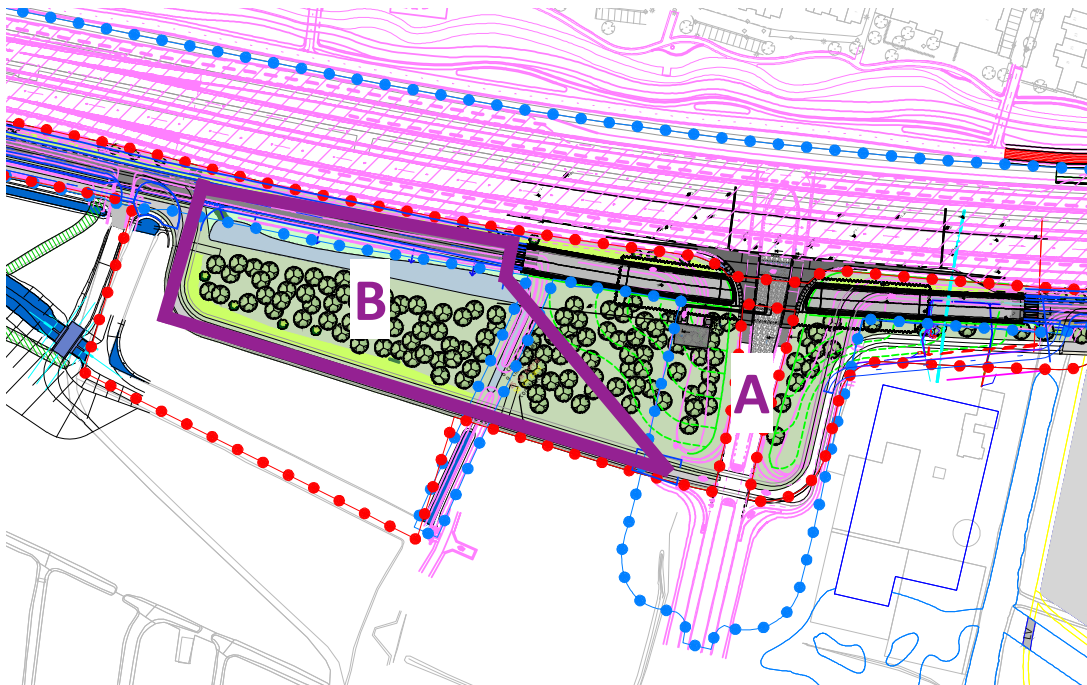

Figuur 7. Aangelegde proefsleuven RijnlandRoute (lichtbruin) met in paarse cirkel de vier sleuven nabij de aansluiting met de N441. In roze Afslag Valkenburg – West. In blauw (B) het terreindeel niet betrokken in adviesnotitie KW 60. Naar: Loopik, 2021.

Verder zuidelijk langs de RijnlandRoute zijn – naast de Rotonde N441 - nog drie locaties waar ingrepen buiten de PIP grens zijn beoogd, dus waar het gemeentelijk paraplubestemmingsplan Archeologie bepalend is. Dit betreft allereerst de afslag Valkenburg - West. Alhier, ter hoogte van de Kooltuinweg 31, zijn enkele (kunst)werken voorzien. Het betreft onder meer een wegonderdoorgang van het te realiseren HOV-tracé, een weg/fietspad inclusief kabeltracé en ophoging van het maaiveld en aanplant bomen. Ten behoeve van de benodigde omgevingsvergunning heeft Crevasse Advies in beeld gebracht of en waar archeologische waarden (of verwachtingsvolle terreindelen) door de bodemingrepen bedreigd worden². Het betreft het terrein in figuur 8 aangegeven met de letter A, deels binnen, deels buiten de PIP grens. Dit advies is op 28 februari 2022 door het gemeentelijk bevoegd gezag geaccordeerd.³ Met letter B is het overige terreindeel van de afslag Valkenburg - West aangegeven. In figuur 7 is te zien dat dit terreindeel reeds door het ADC middels proefsleuven is onderzocht. Ook dit terreindeel is door het provinciale bevoegde gezag archeologisch met een selectiebesluit vrijgegeven.

² Isarin, 2022

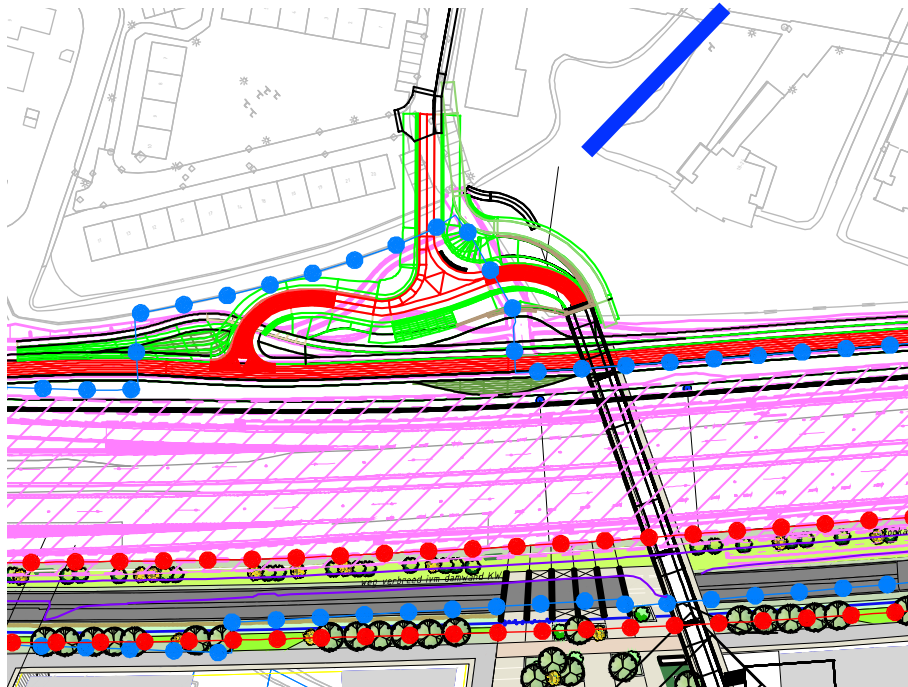
³ E-mail Peter van den Bos

Figuur 8. Ontwerp Afslag Valkenburg – West. Deel A is onderdeel van een door gemeentelijk gezag geaccepteerd adviesdocument (voor archeologische vrijgave) ten behoeve van aanvraag Omgevingsvergunning. Deel B maakt hiervan geen onderdeel uit.

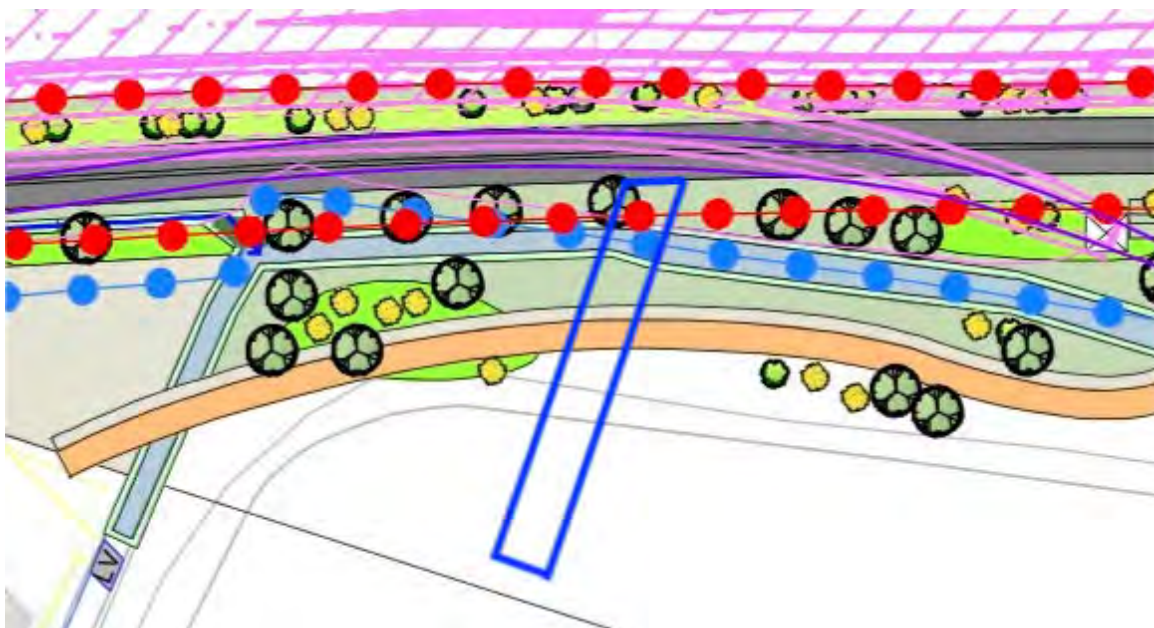
Ten tweede is er het beoogde noordelijke talud van het viaduct aan de Broekweg (figuur 9). Het betreft een ophoging van enkele meters die op het bestaande maaiveld aangebracht wordt. Tevens wordt een sloot gedempt. Ten behoeve van het landhoofd ten noorden van fietspad worden palen in de grond aangebracht. Als laatste zal de bestaande watergang (blauw in figuur 9) iets verbreed worden.

Het terrein is niet archeologisch onderzocht. Kijkend naar de beoogde ingrepen (waaronder ophogen, palen en een minimale verbreding van de bestaande watergang) is het de vraag of dit noodzakelijk is.

Figuur 9. Ontwerp noordelijke aanlanding Viaduct Broekweg. In blauw, aanpassing bestaande watergang.

Als derde en laatste aandachtspunt is er de aanleg van een nieuwe sloot iets noordoostelijk van de beoogde Afslag Valkenburg – Oost (figuur 10). Conform legger van de aangrenzende sloot is een bodemdiepte van 0,5 meter aangehouden. De waterbodem is beoogd op 1,14 m – NAP, ca. 1,5 m-maaiveld). Bodembreedte is 1,0 meter bij taluds van 1:2.

Figuur 10. Ontwerp HOV - tracé noordoostelijk van Afslag Valkenburg – Oost. In blauw de zone waar de noordelijke poort van het Romeinse castra wordt verwacht.

De nieuwe watergang kruist een terreindeel waar op basis van reconstructie de noordelijke poort van het Romeinse castra wordt verwacht (zie figuur 11). Advies is derhalve om hier gravend onderzoek te laten uitvoeren, idealiter preventief (proefsleuf) dan wel een vorm van werk met werk maken (opgraving variant archeologische begeleiding).

Figuur 11. Reconstructie legioenskamp (castra, in rood) 'Valkenhorst'. Blauwe cirkel: verwachte ligging noordelijke poort. Uit: Vos, in voorbereiding.

4 Conclusies en advies

- Confrontatie van de beoogde plannen van bouw en inrichting van het HOV - tracé laat zien dat met name in het tracédeel Duinvallei archeologische waarden bedreigd worden. Let wel, de exacte invulling van het ontwerp is nog onzeker, waarmee ontgravingsdiepten nog niet zijn vastgesteld.
- Met name in en rond het voormalige monumentterrein Zanderij in Katwijk lijkt het archeologisch risico (beredeneerd vanuit het perspectief van initiatiefnemer) het grootst. De advieskaart van het Archeologisch Diensten Centrum suggereert archeologisch vervolgonderzoek voor een deel van het tracé (figuur 3, zone 1).
- Langs de RijnlandRoute lijkt het archeologisch risico beperkt. Gezien de verwachting van de noordelijke poort van het Legioenskamp uit 40 n. Chr. ter hoogte van een beoogde watergang noordoostelijk van Afslag Valkenburg – Oost, ligt gravend onderzoek hier voor de hand.
- Het is raadzaam om tijdig met het gemeentelijk en provinciaal bevoegd gezag in gesprek te gaan om vast te stellen waar daadwerkelijk onderzoek noodzakelijk is en daartoe de benodigde programma's van eisen voor op te stellen. Het merendeel van de mogelijke onderzoeken ligt buiten het PIP en valt daarmee onder de gemeente Katwijk.

5 Bronnen

Isarin, R., 2022. Adviesmemo archeologie busbaanonderdoorgang KW 60 (RijnlandRoute). Crevasse Advies Notitie 644, Kockengen.

Loopik, J., 2021. RijnlandRoute – N206/Tjalmaweg, gemeente Katwijk. Een Inventariserend Veldonderzoek in de vorm van proefsleuven. ADC Rapport 5417, Amersfoort.

Loopik, J., en W.K. Vos, 2021. Weerdkampen. Graven bij Valkenburg. ADC - rapport 5400/Monografie 29, Amersfoort.

Velde, H.M. van der (red.), 2011. Centrale erven langs de monding van de Oude Rijn gedurende de Vroege Middeleeuwen. Archeologisch onderzoek op en rond de Zanderij-Westerbaan in Katwijk. De projecten Duinvallei fase 8 en 9 en Colligny. ADC - Rapport 2846, Amersfoort.

COLOFON

Auteur:	Dhr. Dr. R. Isarin
Collegiale toetsing:	Dhr. Drs. D. Bente
Opdrachtgever:	Provincie Zuid-Holland, RNet
Contactpersoon:	Dhr. F. Streefland
Datum:	22-04-2022